

Doma v MORAVSKÉM KRASU

Noviny pro milovníky Moravského krasu, jeho přírody a lidí.

Nová stezka v Olomučanech

Za nepříznivě počasí byla začátkem září loňského roku slavnostně otevřena pěší stezka v Olomučanech.

Starosta obce Jiří Baštář při této příležitosti pokřtil knihu o Olomučanech historika Karla Machače. Následoval připítek a křest informační tabule pěší stezky. Než se průvod turistů vydal „po stopách“ směr Čertův hrádek, hosté přestříhli pásku a přítomní obdrželi propagačního průvodce stezku.

Pak už se první turisté vypravili na pochod novou stezkou směrem na Čertův hrádek, odkud šli odvážlivci drsnějším terénem po zelené turistické stezce na Tetřeví studánku, o které pak vedla opět nová stezka zpět do Olomučan. Stezka je značená žlutými stopami, má šest zastavení s ponaučením, u kterých se dá posedět a odpocíhnout si.

Deštivé počasí narušilo odpolední program, který měl být plný her, hudby a tance. Nakonec se přece jen zatancovalo se skupinou Reflex Rock, děti si zasoutěžily ve skládání puzzle a hodem na plechovky. Pro všechny absolventy pěší stezky bylo připraveno občerstvení a na závěr byli vylosováni tři výherci soutěže Tajenka pěší stezky.

Sloupský medový jarmark

V sobotu 17. září 2011 připravuje městyš Sloup již třetí medový jarmark. Včelařství má ve Sloupu velkou tradici. Byl zde založen vůbec první včelařský spolek v okrese. Současně s jarmarkem pořádá MAS Moravský kras o. s. 3. Den MAS. Návštěvníci jarmarku se nepotěší jen z krámků s medovými a regionálními produkty, ale také se dozví mnoho zajímavého o činnosti místní akční skupiny, jejich projektech a aktivitách. Těšit se mohou i na zajímavý kulturní program - vystoupení maminek s dětmi, požární soutěž a projížďky na koni. Děti mohou vyzkoušet i nové dětské hřiště vybudované z dotace programu Leader v rámci realizace našeho strategického plánu - „Nové výzvy a nové příležitosti pro Moravský kras.“

Projekt spolupráce přinesl výsledek: Muzeum v Senetářově čeká na vás

V polovině května se v Senetářově konala velká sláva. Vyhrávala hudba, pronášely se projevy a nechybělo ani přestřížení pásky. Pro veřejnost se znovu otevřelo muzeum tradičního bydlení a perletářství. Akce se konala pod záštitou Iva Poláka, náměstka hejtmána Jihomoravského kraje.

„Každý rok se zastupitelstvo v Senetářově snaží přispět nějakou finanční částkou na opravu budovy místního muzea. V loňském roce jsme s místní akční skupinou Moravský kras v rámci projektu spolupráce Leader opravili tradiční muzeum. Vylepšili jsme ho o novou expozici, areál dostal oplocení, zpevnění se dočkal dvůr. Děkuji touto cestou místní akční skupině za tuto pomoc, architektce Editě Vlčkové, která připravovala celou expozici a v neposlední řadě místnímu občanskému sdružení Muzeum, bez kterého bych si tuto naši památku nedokázala představit a bez jeho členů by se zde horko-těžko něco udělalo,“ řekla při zahájení provozu starostka Senetářova Jana Sedláková.

Velká zásluha na obnovení muzea patří tedy Místní akční skupině Moravský kras. „Nový projekt věnovaný venkovským muzeím a expozicím jsme realizovali ve spolupráci s dalšími místními akčními skupinami na Moravě – z regionu Poodří a z Litovelského Pomoraví. Společným cílem bylo prezentovat venkovská muzea a tradice. Tak vznikla tři nová venkovská muzea – místní Senetářovské, další v Bouzově a konečně

na zámku v Bartošovicích. Toto krásné muzeum je kamínkem v mozaice historie Jihomoravského kraje.

Když nepoznáme naši historii, nemůžeme vytvářet ani budoucnost. Proto věřím, že nová expozice bude lákat turisty a návštěvníky a přispěje k rozvoji cestovního ruchu na Blanensku a konkrétně v Senetářově,“ uvedl na slavnosti Jozef Jančo, manažer místní akční skupiny.

Návštěvníky muzea, kteří jej znali již dříve, přivítá nová expozice rozšířená o chlévy, dvůr a stodolu. „Expozice jsme vybavili předměty, které už muzeum dříve vlastnilo, ale stále dostáváme zajímavé vyřazené věci, které dosloužily. O nabídky nemáme nouzi. Jsou to většinou dary, mezi největší mecenáše patří místní Josef Jančík. Něco půjčilo i muzeum Blansko,“ doplnila starostka Senetářova

Jana Sedláková s tím, že obec se na rekonstrukci muzea podílela deseti procenty z celkových nákladů. Dodala, že upravené muzeum je dobrou reklamou obce. „Jsem s novou expozicí velmi spokojená. Bývala doba, kdy jsem i já chodila do muzea provázet. Někteří návštěvníci sice říkali, že je muzeum pěkné, ale současně upozorňovali, že je zastaralé. Dnes už se nemáme za co stydět, expozice je skutečně moderní a odpovídá současným požadavkům,“ řekla ještě starostka.

Otevřeno pro veřejnost bude jen přes léto. Mimo turistickou sezonu můžete expozici navštívit v sobotu a v neděli od 10 do 16 hodin. Muzeum bude přístupno denně mimo pondělí ve stejném čase. Vstupné je dvacet korun pro dospělého, deset korun pro dítě a důchodce Rodinné vstupné pro dva dospělé a dvě děti je padesát korun. (ama)

Střípky odjinud

Regionální značení napříč Evropou

Asociace regionálních značek vydala publikaci „Regionální značení napříč Evropou – Sdílení zkušeností v oblasti podpory regionálních produktů“. Smyslem publikace bylo zachytit zajímavé příspěvky, jež zazněly na mezinárodní konferenci, konané na podzim 2010 v rámci projektu „Sdílení zkušeností a vytvoření mezinárodní platformy v oblasti podpory regionálních produktů“.

Vedle příkladů z Irska, Velké Británie, Španělska, Nizozemska, Polska, Rumunska a Slovenska se v publikaci představily i tři z nyní již patnácti regionů sdružených v Asociaci regionálních značek. Jejich zástupci se o své zkušenosti s regionálním značením podělili i s hosty slavnostního křtu, který byl připraven ve spolupráci s Českou centrálou cestovního ruchu CzechTourism v mediálním centru ORBIS.

ASOCIACE
REGIONÁLNÍCH
ZNAČEK

Kateřina Vlášková, koordinátorka značky ŠUMAVA originální produkt®, uvedla, že „šumavská značka se za téměř šest let své existence dostala do povědomí domácích i návštěvníků regionu, navíc se daří přirozeně začleňovat regionální značku mezi další produkty cestovního ruchu.“ Markéta Pošíková, ředitelka MAS Podlipansko, o.p.s., která je koordinátorem značky POLABÍ regionální produkt®, zdůraznila, že „i Polabí, které není běžně vnímáno jako turistická destinace, má mnoho co nabídnout“, a pozvala účastníky akce k návštěvě zajímavostí regionu v blízkosti Prahy, k níž je může zlákat třeba i nově vydaný průvodce po polabských pivovarech. Slavnostní připítek pronesl Jozef Jančo, manažer MAS Moravský kras, která koordinuje značku MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®. Ještě předtím vysvětlil, že „v Moravském krasu vnímáme regionální značku jako jednu z cest, jak ukázat i další atraktivní podoby oblasti, do níž donedávna jezdili turisté pouze do světoznámých jeskyní a po několika hodinách opět odjžděli.“

O publikaci Regionální značení napříč Evropou si můžete zažádat na emailové adrese info@arz.cz. Další informace, které byly shromážděny v rámci přípravného výzkumu k projektu, jsou postupně publikovány na stránkách www.regional-products.eu.

Zeptejte se místních...

Jak se žije v Moravském krasu

Co pro vás znamená život v Moravském krasu? Jaké jsou radosti a strasti života v chráněném území? Jak vypadá každodenní život v Moravském krasu? Do jakých míst chodíte nejraději? Obec Vilemovice a Pro-rodinné centrum KRASOHLED vyhláší fotografickou soutěž s názvem Jak se žije v Moravském krasu.

Moravský kras není jen vyhledávanou turistickou lokalitou navštěvovanou každoročně tisíci návštěvníky. Je to především místo, kde bydlíme, žijeme, odpočíváme, tvoříme, hrajeme si, sportujeme, užíváme si. Zapojte se do naší soutěže.

Uzávěrka bude 20. října. Vybrané fotografie budou představeny na vernisáži v knihovně ve Vilemovicích, která se uskuteční na konci října. Každý může do soutěže přihlásit až pět fotografií. Podrobnosti najdete na www.vilemovice.cz.

Vítězem krajského kola soutěže Vesnice roku 2011 v Jihomoravském kraji se stala a Zlatou stuhu získala obec Vavřinec ležící v Moravském krasu. Vítěz krajského kola soutěže postupuje do celostátního kola, kde se může stát Vesnicí roku České republiky, což se v minulosti podařilo pěti obcím Jihomoravského kraje.

Vavřinec je jihomoravskou Vesnicí roku 2011

Letošního ročníku krajského kola soutěže se zúčastnilo celkem devatenáct obcí. Komise hodnotila koncepční dokumenty, společenský život, aktivity občanů, podnikání, péči o stavební fond a obraz vesnice, občanskou vybavenost, inženýrské sítě a úspory energií, péči o veřejná prostranství, přírodní prvky a zeleň v obci, péči o krajinu, připravované záměry a informační technologie obce.

„Naše obec získala významné ocenění – Zlatou stuhu s právem používat titul Vesnice Jihomoravského kraje roku 2011. Tato soutěž byla vyhlášena již sedmáctým rokem. Finanční odměna spojená s tímto oceněním nám umožní v příštím roce podat žádost o dotaci ve výši jednoho milionu korun na některou z akcí, která musí splňovat podmínky stanovené ministerstvem pro místní rozvoj,“ řekl vavřínecký starosta Miloš Novotný. (ama)

Strategický plán - dokončené projekty

Za pověstmi Dražanské vrchoviny

Název žadatele: Občanské sdružení Studánky
 Ve Studnicích se můžete projít přírodní rezervací Studnické louky, navštívit kostel Sv. Jiljí, který je krásnou dominantou obce. Ve Studnicích také najdete kulturně společenský areál, který nabízí tenisový kurt s umělým povrchem, asfaltové multifunkční hřiště a prostor pro pořádání tanečních zábav a dalších kulturních akcí. Dalším zpestřením mohou být v létě výjizdky na koních nebo v zimním období běžky, pro které jsou ve Studnicích díky

každoročnímu množství sněhu ideální podmínky. V naší obci se lze také ubytovat a to v prostorách budovy restaurace Tourclub.

Co však ve Studnicích chybělo? Taková podpora cestovního ruchu, jakou je pěší trasa nebo naučná stezka a ani neexistovala odpočinková místa pro místní občany, turisty a návštěvníky.

Projekt se soustředil na odstranění tohoto nedostatku. Nová trasa seznamuje zájemce s historií obce a celé Dražanské vrchoviny formou vyprávění pověstí, které se o této oblasti tradují. Stezka tedy plní nejen funkci volnočasového využití, ale také zvyšuje povědomí lidí o jejich rodném kraji.

Realizace projektu pěší trasa Za pověstmi Dražanské vrchoviny bude mít vliv na diverzifikaci venkovské ekonomiky regionu rozvojem cestovního ruchu, ve spojení s využitím kulturního dědictví oblastí.

**Celkové výdaje projektu: 170 500 Kč
 Dotace: 153 450 Kč**

Sportovně-rekreační areál v Protivanově

Název žadatele: Městys Protivanov
 Protivanovští až do nedávna neměli žádné dětské hřiště ani koutek, kde by se mohly scházet maminky s dětmi a kde by měly jejich ratolesti možnost si pohrát nebo si zasportovat. Na dnešní dětská hřiště jsou kladeny jiné nároky a jsou zcela jinak koncipována v porovnání s hřišti budovanými v minulosti.

Dětské hřiště slouží samozřejmě především ke hře dětí, ale mimo to má mnohé další a neméně důležité funkce. Plní i funkci komunikačního místa, kde se nesetkávají pouze děti, ale také jejich rodiče či prarodiče, což musí být při jeho zřízení bráno v potaz. Je také nutné, aby na těchto místech našly využití pokud možno všechny věkové skupiny dětí, a to jak předškoláci tak i děti školního věku.

Výsledkem projektu Sportovně-rekreační areál v Protivanově je bezpečné místo pro volnočasové a sportovní aktivity mladších dětí, prostor pro setkávání jejich rodičů, možnost pořádání společenských akcí. V těsné blízkosti areálu je základní škola, a tak školáci mohou

na dětském hřišti v pěkném prostředí trávit čas při čekání na autobus. V letním období obec navštěvuje řada turistů. Hřiště mohou využívat oni a jejich děti, což obohatí nabídku obce v rámci cestovního ruchu. Dětské hřiště také rodičům s dětmi zpříjemní nakupování v blízkém nákupním středisku.

**Celkové výdaje projektu: 974 557 Kč
 Dotace: 737 060 Kč**

Multifunkční obecní dům ve Spešově

Název žadatele: Obec Spešov
 Ve Spešově neměli místo, které by mohlo být využíváno místními občany, organizacemi a spolky pro pořádání kulturních, společenských, spolkových a náboženských aktivit. Cílem projektu byly stavební úpravy a celková rekonstrukce staršího objektu, který bude plnit funkci multifunkčního obecního centra s možností pořádání koncertů, seminářů, školení, výstav, tělovýchovných aktivit. Je v něm vymezen i prostor pro činnost zájmových kroužků a aktivit.

Součástí rekonstruovaného prostoru je i výstavní plocha s prosklenými skříňkami pro stálé expozice regionálního významu. Uvažuje se i o umístění billboardů na fasádě prezentujících místní firmy, případně turisticky zajímavá místa v regionu. Nově upravený objekt bude poskytovat zázemí pro pořádání

kulturních a společenských akcí nejen pro obyvatele Spešova, ale bude sloužit také městu Rájec-Jestřebí, občanům z Rájčka a Černé Hory.

**Celkové výdaje projektu: 2 378 989 Kč
 Dotace: 1 799 235 Kč**

Šachové hřiště a dětský koutek

Název žadatele: Obec Bořitov
 V Bořitově nebylo žádné dětské hřiště ani koutek pro využití maminek s dětmi. Chybělo místo, kde by se scházely celé rodiny a kde by se mladší děti sportovně

vyžily. Prostorem pro nové hřiště bylo nevyužitá místo ve středu obce před obecním úřadem. Bořitov tak získal zajímavé místo, atraktivní pro místní obyvatele a návštěvníky. Malí, mladí i senioři dnes mají prostor umožňující smysluplné využití volného času. Vznikla nová místa vybízející k posezení a setkávání maminek s dětmi. U hřiště je informační tabule pro turisty a návštěvníky obce. Její vznik byl i požadavkem místní občanské iniciativy. Vedení obce a zájmové skupiny připravují pro tento nový prostor uprostřed Bořitova řadu akcí po celý rok.

**Celkové výdaje projektu: 410 550 Kč
 Dotace: 319 500 Kč**

Rekonstrukce stávajícího objektu na sklad obalového materiálu

Název žadatele: Mlékárna Otinoves, s.r.o.

Mlékárna Otinoves je významným producentem přírodního plišňového sýru Niva. Její tradice sahá do roku 1929. Výroba sýru a jeho expedice klade mimo prostorových i další specifické nároky na skladování obalového materiálu - hliníkových přířezů (fólií), do kterých je sýr přímo balen, etiket a termoetiket, kartonů určených k expedici sýru a dalšího souvisejícího obalového materiálu, jako jsou strečové fólie aj. Obalový materiál dováží do mlékárny kamiony v paletách a ten byl uskládován s dalšími komponenty potřebnými pro výrobu sýru (pytlíková sůl), náhradní díly a materiál potřebný pro údržbu provozu.

Výsledkem projektu je nově zrekonstruovaná budova skladu obalového materiálu pro sýr Niva včetně nové technologie, při splnění všech hygienických

požadavků pro skladování obalového materiálu v potravinářském provozu. Je využíván nový regálový systém a vysokozdvížný vozík k snadnější a bezpečné manipulaci s obalovými materiály.

**Celkové výdaje projektu: 2 320 500 Kč
 Dotace: 975 000 Kč**

Modernizace faremní mlékárny - výroby regionálních produktů

Název žadatele: Eva Sedláková

V rámci získávání a zpracování koziho mléka na farmě byla schválena dle Nařízení EK mlékárna s označením CZ 5959 ES s možností výroby a distribuce výrobků z koziho mléka. Za posledních sedm let se počet zvířat produkujících mléko na farmě zdvojnásobil a stoupla i roční produkce mléka. Zařízení mlékárny bylo dimenzováno na nižší produkci, začalo se projevovat i morální a energetické zaostávání jejího vybavení. Taktéž např. u solící nádoby byl místo vhodnějšího nerezového materiálu použit plast. Tento stav vedl k neúměrnému časovému a fyzickému zatížení obsluhy výroby mléčných výrobků a ztrátám energií.

V rámci modernizace byl pořízen pastér, který je současně využíván jako výrobek s objemem do 300 litrů se strojním domícháváním a elektronickou regulací. Dále solící vana z nerezového materiálu, nádoba na odkapávání tvarohu, nádoba na čištění a desinfekci forem, speciální strunový kráječ na krájení bochníků sýru

ve výrobě. Pro balení a uchovávání výrobků to byla elektronická váha s tiskem, vakuová balička s větší kapacitou a chladič box s prosklenými dveřmi pro uchovávání sýrů.

Projekt přinesl zvýšení kvality výsledné potraviny, zlepšení produktivity práce a založil prostor pro případné vytvoření sezonního pracovního místa.

**Celkové výdaje projektu: 488 656 Kč
 Dotace: 205 317 Kč**

Strategický plán - dokončené projekty

Vybavení pro spolkové aktivity ve Křtinách

Název žadatele: Městys Křtiny

Ve Křtinách se drží několik tradičních společenských aktivit, jiné přibýly v posledních letech. Pravidelně se tam konají Hody, Hasičská pouť a v posledních letech také Ostatkový průvod se zábavou, spolkový ples a zejména Den Křtin s řadou atrakcí a stánky tradičních řemesel. To je výsledek spolupráce více než deseti křtinských spolků s obcí, fází a základní školou.

Část aktivit probíhá na křtinském náměstí, kde instalujeme dřevěné lavice, stoly, pódium a také stánky. Vybavení jsme museli půjčovat z okolních obcí. Cílem projektu bylo vybavit Křtiny vlastním zařízením, které by se hodilo na nově zrekonstruované náměstí ve Křtinách, a mělo i další využití. Vybavení je uskladněno ve staré škole, jejíž přízemí je využíváno jako kulturní dům, ve dvoře jsou vhodné kůlny.

Lavičky a stoly najdou hojně uplatnění při hodech, Hasičské pouti, dalších poutích pořádaných fází a zejména při Dni Křtin. Dále budou několikrát ročně

využity na místním koupališti, podobně jako pódium. Projekt je významný i kvůli podpoře místních řemeslníků. Obec chce například oslovit truhláře ze Křtin a blízkého okolí (z Bukovinky, z Jedovnic či Olomučan) a připravit speciální akci. Na budoucích trzích mohou prodávat obyvatelé Křtin a blízkého okolí své výrobky.

Celkové výdaje projektu: 248 710 Kč
Dotace: 188 100 Kč

Nová knihovna ve Veselici

Novou knihovnou, kterou by jistě chtěli mít i v daleko větších obcích, se může od letošního dubna pochlubit Veselice, jedna ze čtyř místních částí obce Vavřinec ležící nedaleko Blanska. Knihovna je umístěna v komplexu kulturního domu, jehož celkovou rekonstrukci na víceúčelovou budovu zahájila obec v červenci loňského roku. Dílo vzniklo za finanční pomoci programu rozvoje venkova, jako jeden z projektů vybraných k podpoře v rámci I. výzvy vyhlášené MAS Moravský kras v srpnu roku 2009.

Když říkáme, že je to nová knihovna, neznamená to, že se dříve ve Veselici knížky nečetly a nepůjčovaly. Opak je pravdou. O své čtenáře se tady knihovna zajímá už od roku 1920. Bohužel prostory, které jí byly ještě do nedávna vyhrazeny, odpovídaly právě tomuto letopočtu.

Veselická knihovna tedy v dubnu získala nově moderně vybavené prostory. Vedle půjčování knížek v ní lze organizovat i menší besedy, ale také výstavy. Děti se například těší na tvořivé dílny, které pro ně pravidelně už ve „staré“ knihovně chystala knihovnice Olga Hájková. K vybavení patří dataprojektor s plátnem, koutek pro děti, návštěvníci mohou využít dvě pracovní místa s přístupem na Internet. Samozřejmostí je moderní sociální zařízení, které mimochodem dříve chybělo úplně.

Olze Hájkové se tak podstatně zlepšily podmínky pro práci knihovnice, která vedle půjčování knih a časopisů v letošním roce realizuje projekt Moravský kras náš domov. Ten byl vybrán k podpoře v rámci grantového řízení Knihovna 21. století, vyhlášeného ministerstvem kultury. Občané Veselice i z okolí se tak mohou těšit na seriál cestovateleckých besed, menších výstav tvůrců z regionu, děti potom na tvořivé dílny, výlety a další akce, které knihovna zorganizuje jako součásti projektu zpracovaného vždy na celý rok. Díky uvedeným akcím tak není knihovna jen místem skladování knih a jejich vypůjčování, ale stává se aktivním komunitním centrem Veselice, která má 265 obyvatel. Knižní fond prošel celkovou revizí a od měsíce května je za pomoci knihovnického programu Clavius REKS přístupný čtenářům i dálkovým přístupem, pomocí sítě Internet.

„Když jsem před čtyřmi roky knihovnu přebírala, dala jsem si soukromý cíl, aby knihovna měla třicet čtenářů. Dnes už jich má osmapadesát. O tom se mi ani nesnilo. Při 265 oby-

vatelích Veselice je to skutečně hodně,“ řekla Olga Hájková s nadějí, že nové prostory třeba přilákají další čtenáře.

Knihovna vede a současně postupně rozšiřuje fond literatury s tematikou Moravského krasu, ale taktéž literaturu vydanou v tomto regionu a okolí. Fond už má 153 různých brožur, ročenek a dalších publikací, jež vydaly v regionu obce, spolky, apod. Za zmínku stojí, jakým způsobem byly tyto publikace pro knihovny zajištěny. Mimo to, že je darovaly obce a další vydavatelé, byla část fondu pořízena v rámci akce zvané Veselická knihovna, která byla v loňském a letošním roce součástí doprovodného programu tradičního Velikonočního jarmarku na rozhledně Podvrší. Jejich dárci za odměnu získali volný vstup na rozhlednu.

Další zajímavostí celého projektu je, že nová knihovna má i dva patrony. Patří k nim veselický rodák Robert Sedlák a rodák z Podomí u Vyškova, univerzitní profesor MUDr. Ervin Černý – Křetínský, DrSc. Prvně jmenovaný byl veselickým básníkem, badatelem a divadelním činovníkem a vykonával také funkci kronikáře. Prof. MUDr. Ervin Černý – Křetínský vedle své profese uznávaného odborníka v oboru ORL, byl neméně vědecky činný v oboru historické geografie. Prozkoumal z tohoto hlediska během čtyřiceti let přes šest set kilometrů čtverečných Drahanské vrchoviny a našel dvaadesát zaniklých středověkých osad včetně jejich, dnes lesem pokrytých, polností. V tomto oboru publikoval přes sedmdesát vědeckých prací, z nichž je šest knižních. Svému rodnému kraji věnoval sbírku epických básní „Zelený barvínek“.

Myslím, že zejména v dnešní době je dobré si připomínat naše předky, a zvláště ty, kteří po sobě zanechali nesmazatelné stopy, jak v srdcích lidí, tak svými činy. Je pěkné, že se na tyto osobnosti nezapomíná. Uvedení patroni jsou vypořádání na reliéfu umístěném uvnitř knihovny. Jeho autorkou je výtvarnice Iva Machová z Vavřince, která současně zpracovala architektonický návrh interieru veselické knihovny.

Celkové náklady na novou knihovnu činí přibližně 2,8 milionu korun. Z toho jeden milion uhradila obec z rozpočtu obce a 1,8 mil. Kč bude kryto dotací ze Státního zemědělského intervenčního fondu v rámci Programu rozvoje venkova. Více informací o knihovně a její činnosti najdete na webu www.knihovna-veselice.cz. (mn)

Lesy Moravského krasu jsou lesnickým parkem

Mezi členy Místní akční skupiny patří i Školní lesní podnik Masarykův les Mendlovy univerzity v Brně. Masarykův les, který se rozkládá především na Blanensku a v Chráněné krajinné oblasti Moravský kras, se stal před velikonocemi lesnickým parkem. Nový statut by měl posílit ochranu tohoto jednoho z největších souvislých lesních porostů na Moravě.

„Pro lesnický park Masarykův les Křtiny bylo stanoveno deset atributů. Mimo jiné se v nich zavazujeme ke zbudování vzorového objektu, k zabezpečení trvale udržitelného hospodaření v lese i v krajině, včetně myslivosti. Velký důraz je kladen na osvětlu odborné i laické veřejnosti a na komunikaci s ní nebo například na budování dobrého jména českého lesnictví v očích domácí i zahraniční veřejnosti,“ řekl zástupce ředitele ŠLP Pavel Mauer a dodal, že stávající návštěvní řád se pro návštěvníky nemění.

Nový typ chráněného území, tak zvaný lesnický park, patří k iniciativám lesníků. Cílem je do budoucna uchovat cenná území pro přírodu i pro lidi a garantuje další úspěšný rozvoj ve vyhlášeném lesnickém parku a zajištění zájmů veřejnosti.

Ochoz u Brna: První skautské středisko

První skautské středisko ekologické výchovy na Kaprálově mlýně již v roce 2012 nabídne programy pro děti a mládež. Aspiruje na účast v celosvětové síti skautských ekologicky orientovaných středisek, a to jako první v postkomunistických zemích. Sází přitom na výhodnou polohu a zajímavou historii objektu i jeho okolí.

„Ekologické výukové programy nabízí v naší republice značné množství organizací. Mezi účastníky však převažují žáci mateřských a nižších ročníků základních škol,“ říká vedoucí projektu Michal Medek. „Domníváme se, že je to škoda. Rádi bychom vytvořili zázemí pro šikovné a aktivní středoškolské učitele.“ Jedinečnost střediska bude dána také jeho mezinárodním charakterem. V nabídce budou dvojjazyčné programy určené školám a jejich zahraničním partnerům, na provozu se budou podílet dobrovolníci z různých zemí světa, podobně jako v partnerském skautském středisku Kandersteg ve Švýcarsku.

Rekonstrukce střediska bude za vřadné pomoci skautských i jiných dobrovolníků dokončena v září 2012. Vyžádá si přitom bezmála 60 milionů korun. Většina této částky je pokryta z evropských fondů, projekt také podpořil Jihomoravský kraj, několik sponzorů a výnosy sbírky, kterou skauti pořádají.

Osm březinských zastavení

Název žadatele:

Sbor dobrovolných hasičů Březina

V rámci projektu sbor březinských hasičů vybudoval chybějící naučnou trasu, kde budou mít návštěvníci pro-

cházející obci prostor k posezení a odpočinku a současně se mohou dozvědět více o tradičním životě na venkově a o historii obce. Projekt přispívá k poznání tradičního života na venkově se zdůrazněním významu starých odrůd a plemen zvířat ve venkovské krajině.

Skupina nadšenců kolem naučné stezky plánuje v průběhu roku pořádat další aktivity, jako je Povidlování, Bramborování, Minidožinky a podobně. Ty poskytnou příležitosti pro aktivní trávení volného času místních obyvatel a budou podporovat rozvoj drobného podnikání.

Celkové výdaje projektu: 198 000 Kč
Dotace: 178 200 Kč

Koupaliště v Řícmanicích - koupaliště pro všechny generace

Název žadatele: Obec Řícmanice

Řícmanické koupaliště vzniklo v roce 1938, proto byla v posledních letech problémem chybějící technologie čištění a cirkulace vody. Bazén byl plněn pitnou

vodou, pravidelně vypouštěn a pak zase napouštěn, po tuto dobu nebyl otevřen veřejnosti. Chyběla modernější a výkonnější technologie filtrace a desinfekce vody.

Dnes má řícmanické koupaliště moderní systém čištění a cirkulace vody. Kvalita vody je lepší a klesla i její spotřeba. Zlepšila se infrastruktura obce a mikroregionu sloužící sportu a využití volného času. Díky širší nabídce služeb dochází k rozvoji a zkvalitnění občanské vybavenosti a obec i celý mikroregion je pro jeho občany a podnikatele lákavější.

Nové koupaliště přiláká do Řícmanic další turisty a návštěvníky, kteří mohou využít i jiné turistické cíle v Moravském krasu.

Celkové výdaje projektu 1 137 112 Kč
Dotace: 860 000 Kč

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova: Evropa investuje do venkovských oblastí

Nový obchůdek v Lažánkách nabídne i regionální produkty

Možná už právě v těchto dnech je ve středu Lažánek v provozu nový obchůdek s občerstvením pro turisty, kolem jdoucí či kolem jedoucí. Zájemcům však nabídne i některé další produkty. Zejména ty se značkou MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®.

Jsou to především svíčky ze včelího vosku, med a mýdla, za nimiž stojí výrobce Václav Paráček. K nim rozhodně přibudou i batikované či ručně malované šátky, kravaty a další doplňky autorky Daniely Koplové. Tvůrci jsou totiž životní partneři a vzájemně se podporují i ve svých aktivitách. Zajeli jsme si tedy do Lažánek, abychom se dozvěděli více právě o Daniele Koplové a její práci, i když je nutné připomenout, že momentálně má nejvíce starostí se svým dvouletým chlapečkem Vojtíškem.

Daniela Koplová pochází z Prostějova a dlouho v tomto městě žila a pracovala, než potkala svého současného partnera, a za ním se přistěhovala do Moravského krasu. Společnými si-

lami opravili a přistavěli dům, v němž nyní žijí a v jehož prostorách vznikl již zmíněný obchůdek.

„Mou velkou zálibou je malování na hedvábí a batika a dalo by se říci - řemeslné zpracování jakýchkoliv textilií. Když jsem byla na předchozí mateřské dovolené, vyzkoušela jsem si v kurzu malování na hedvábí a nadchlo mne to. Říkala jsem si, že si budu jen tak po chvilkách malovat sama pro sebe. Moje práce se začala líbit kamarádkám a pak i kamarádkám kamarádek. Chtěly mít něco ode mne, něco originálního. Tak jsem se malování na hedvábí a batikování začala více věnovat a získávat zkušenosti. Je jasné, že to, co vás naučí na jednom odpoledním kurzu, nestačí na to, aby člověk tuto dovednost dotáhl do takové úrovně, jaké dosahují teď po čtrnácti letech praxe,“ říká výtvarnice a dodává: „Mojí specialitou jsou například kravaty. Zatím jsem neviděla, že by je někdo jiný dělal takovým způsobem. Je to technologicky tak

zpracováno, že přední strana je klasicky pomalovaná a zadní strana kravaty je stejně probarvená jako ta přední. Běžně to bývá jen bílá kravata s orámovanou malbou na přední straně.“

Prvním impulzem k založení firmy byla pro Danielu Koplovou nabídka, aby vystavovala své věci na veletrhu Moderní žena v Olomouci, to bylo někdy v roce 2000. Slíbila, že se zúčastní, ale hotových věcí měla málo. Musela se pustit do práce a udělat více „exponátů“ než bývala zvyklá. Jak se zdá, právě to ji nastartovalo. Zboží mělo úspěch, tak proč nepokračovat dál? Na veletrhu se objevili obchodníci, kteří si už přímo z něj odvezli zboží do svých galerií a butiků. Do povědomí dalších galerií a dárekových obchůdků se už pokoušela dostávat sama.

„Dělám zboží, které má využití i v obchodech s módou. Tam se šátky a šály nabízejí jako módní doplňky. Když už se náročná žena rozhodne pro koupi kostýmku za deset tisíc korun, nechá si poradit, čím ho dotvořit, aby to opravdu byl ten správný a originální exkluzivní model,“ říká maminka, kolem níž se stále motá její nejmladší ratolest.

V sortimentu má zejména šátky, šálky a kravaty. Technologicky vzato to jsou textilie, zejména hedvábí, zdobené klasičkou malbou nebo zpracované čtyřmi druhy batiky, například vyvazovanou nebo sypanou a modernějšími technikami, k nimž patří mimo jiné fixování barev parou. Právě posledním způsobem zpracované šátky jsou mnohem jemnější.

Ke každé technologii jsou zapotřebí speciální barvy a další pomůcky a samozřejmě zkušenosti. Co nejvíce vý-

tvárnici, bývalou učitelku matematiky a fyziky, inspiroje? Odpovídá jednoznačně – barvy. „Když se podívám ven z okna, vždycky si uvědomím, jak je příroda v Moravském krasu nádherná. Třeba teď na jaře, kdy všechno kvete, stromy, květiny a těch odstínů zelené... Těch je nepředstavitelné množství. Úžasná škála. A tak mi stačí jen vykouknout z okna, máme za domem les, chodí se nám tam pást srny, co můžete chtít víc...“

Poslední zasedání hodnotitelské komise pro značku MORAVSKÝ KRAS regionální produkt® požádala Daniela Koplová o obnovení značky, což se stalo. Logo s modrou kapku může na svých výrobcích používat dál.

Ale i tak díky vzájemné pomoci s partnerem Václavem Paráčkem se Daniele Koplové plní jeden ze snů. Obchůdek s občerstvením, který je „vy-

zdoben“ exponáty přibližujícími staré včelařské techniky. Je přímo na dvoře jejich domu. „Naše představa je taková, že jednou za čas budeme třeba víkend věnovat dětem, které si u nás budou moci udělat mýdla, svíčky nebo třeba namalovat šáteček nebo obrázek jako vitráž. Samozřejmě bude možné nakoupit naše výrobky – tedy mýdla, svíčky, hedvábí, ale také med a medovinu, protože včelaření k nám neodmyslitelně patří. Jsme schopni připravit i program pro tematický zájezd. Byly u nás například děti z jednoho brněnského domu dětí. Přijely o prázdninách, zastavily se tady, odzkoušely, co a jak se u nás vyrábí. Odnesly si na památku vlastnoručně vyrobené mýdlo a svíčku. Když se se zájemcem včas a dobře domluvíme, může to být i dobrý cíl třeba pro školní výlet,“ nabízí Daniela Koplová z Lažánek. (ama)

Moje perníky jsou skutečně čerstvé

Otevřená internetová encyklopedie Wikipedie mimo jiné říká, že perník je sladké pečivo tmavě hnědé barvy, jehož původní receptura se skládala z medu, mouky a pepře. Právě pepř dal vzniknout názvu perník, původně pepník. Postupně se recepty začaly upravovat, nyní je těsto často tvořeno směsí pšeničné a žitné mouky, mléka, vajec, karamelizovaného cukru a medu. Těsto je kořeněno skořicí a zázvorem, občas také hřebíčkem, kardamomem, muškátovým oříškem, anýzem a levandulí. Po smíchání by se těsto mělo nechat odležet... Tradičně se perník vyráběl v hanzovních městech jako symbol jejich úspěchu a kontaktu se světem. Vzhledem k ceně koření byl perník velkým luxusem...

Máme štěstí, že pro nás už perníky luxusem nejsou, i když zřejmě i v době internetu perníkové srdce z lásky si své kouzlo uchovává.

Zdeňka Zachovalová je perníkářka a její voňavé výrobky nesou značku

MORAVSKÝ KRAS regionální produkt®. Jak se k této profesi vyučená dámská krejčovská dostala? Perníky ji nadchly už před lety. Rozhodnutí, že se jim začne věnovat jako svému řemeslu, přišlo v okamžiku, kdy zůstala bez práce a na úřadě jí nabídli absolvování kurzu pro začínající podnikatele.

Říká se, že největším tajemstvím perníkářek je těsto. Stále to platí?

U mě ne. Samozřejmě, než jsem přišla ke „svému“ receptu, vyzkoušela jsem jich celou řadu. Hledala jsem to správné, aby perníky vypadaly podle mých představ. Výbrala jsem si nakonec variantu, kterou lze najít v běžných „kuchařkách“ pro perníkáře. Ale patří k těm na přípravu nejnáročnějším. Připravuje se v páře, a tak mi s tím musí pomoci můj partner. Pro mne samotnou je to příliš namáhavé. Chtěla jsem a mám tedy perníky pěkně klenuté, správně barevné a hladké a samozřejmě chutné. Tak, jak to má být.

S receptem nedělám tajnosti. Na požádání ho zájemcům sdělím, ale stejně příprava vyžaduje velkou zkušenost a správný grif, který se z receptů nevytvoří.

Jak často připravujete těsto a jak dlouho trvá, než se dostane k zákazníkům?

Mám to rozvrženo tak, že pracuji průběžně. Jeden den si těsto nachystám, druhý den se peče a třetí den maluji. Stále mám v lednici jedno těsto v zásobě. Když perníky upeču, snažím se vždy hned nazdobit a pak také co nejrychleji prodat. Nedělám ho do zásoby. Moje perníky jsou proto stále čerstvé.

Prakticky každý týden se účastním nějakého jarmarku, farmářského trhu nebo podobné akce. Někdy se setkají i tři akce v týdnu. Pokud je to možné, jezdíme vždy celá rodina a vozíme s sebou vlastní stánek. Je to ale někdy problém, protože mám malého syna a na podzim se naše rodina rozrostne o dalšího člena. Zatím to ale zvládám.

Je řada akcí, na které už se dopředu těším. Například vánoční trhy v Lipovci. Tam vždycky vládne ta nefalšovaná předvánoční atmosféra.

Vaše perníky získaly modrou kapku - označení regionálního výrobku. Jak jste se značkou spokojena?

O značce jsem se dozvěděla od kamarádky Eriky, která získala značku pro své skleněné dekorativní předměty a šperky. Doporučila mi, ať si o značce požádám. Přihlásila jsem se a vyšlo to. Jsem velmi ráda, že kapku mám. Líbí se mi i spolupráce s Místní akční skupinou Moravský

kras. Mám dostatek dobrého propagačního materiálu, navíc MAS výrobce propaguje při různých příležitostech na místní i celorepublikové úrovni. Nemám problém s vyhledáváním akcí, pořadatelé mne sami kontaktují a zvou, ani není možné všem vyhovět.

Děláte tedy perníky jen na stánkový prodej?

To samozřejmě ne. Nejezdím jen po jarmarcích. Měla jsem už několik výstav prezentujících moji perníkářskou tvorbu. Snažím se najít i jiná odbytí. Navázala jsem například kontakt s jedním svatebním salonem, kde nabízejí moje perníčky jako doplňkový sortiment.

Udělat velkou perníkovou chaloupku, to je jedna věc. Tu každý odvíjí, ale je to časově i finančně náročné.

Teď jsem se více zaměřila na menší perníčky. Jsou určeny především dětem, proto na nich převládají motivy zvířátek. A když si je děti chtějí hned sníst, není problém, protože moje perníky jsou skutečně čerstvé.

Jaké novinky ještě máte?

Je to spíše znovuoživená záležitost. Možná si mnozí pamatují, jak jsme si jako děti za pár korun kupovali sáčky nebo krabičky a v každé bylo nějaké překvapení - Štěstička. I dnešní děti z nich mají radost. V těch našich najdou vedle perníčku třeba menší hračku, děvčátka potěší prstýnek z korálků nebo přívěšek. Tomu se zase začíná věnovat můj partner.

V poslední době nabízím jako novinku na svém stánku i pytlíčky na zdobení perníků. Mám už dojednanou smlouvu s výrobcem formiček a ráda bych je prodávala v rámci perníkářských potřeb.

Máte jako perníkářka nějaký zatím nesplněný sen?

Chtěla bych se svým partnerem zkusit jak se dělá perník vytlačovaný do dřevěných vyřezávaných forem. První pokusy už máme za sebou, ale zatím nejsme s výsledkem spokojeni.

Poděkovali jsme za povídání a popřáli Zdeňce Zachovalové hodně příjemných chvil provoněných perníkem. (ama)

Projekty spolupráce Leader

Rodí se spolupráce Morava-Slovensko

Dva partneři spojili své síly a připravují nový projekt spolupráce Leader. Na české straně je to Místní akční skupina Moravský kras, na slovenské MAS OZ Kras. První kontakty byly navázány a zástupci obou partnerů se již několikrát sešli a konkrétně zohlednili další společné kroky. Manažerovi MAS Moravský kras Jozefu Jančovi jsme položili několik otázek.

Proč si MAS Moravský kras vybrala za partnera právě tuto slovenskou místní akční skupinu?

Oba regiony spojují dva hlavní rozvojové potenciály: blízkost velkých měst - Brna a Košic, dále pak existence v evropském měřítku unikátních krasových fenoménů a zachovalé přírody - Národní park a biosférická rezervace Slovenský kras a CHKO Moravský kras.

Jaká byla témata prvních schůzek zástupců?

Hodně jsme diskutovali o možnostech spolupráce při propagaci našich regionů. Uvědomujeme si nedostatečně využitý potenciál, který představuje především kulturní dědictví spojené s krasovými oblastmi na obou stranách hranice. A našli jsme řadu konkrétních témat, jimž se můžeme v rámci navázaných kontaktů věnovat.

Můžete naznačit alespoň některé?

V rámci společného projektu budou například zmapovány přírodní, historické a kulturní památky v obou zemích.

Dalším krokem bude jejich propagace s návazností na oživení cestovního ruchu.

Obě krasová území díky jeskyním přitahují návštěvníky. Ti však nyní v regionu zůstávají často jen dvě či tři hodiny, které potřebují k návštěvě konkrétní jeskyně a pak odjíždějí. Výsledkem našeho společného hledání by měla být mnohem širší nabídka různých aktivit a dosáhnout toho, aby návštěvníci z regionu „neutkali“, ale našli další zajímavé způsoby využití svého volného času.

Jaké budou výstupy projektu?

Půjde především o vytvoření společných produktů a společného marketingu vesnického cestovního ruchu ve Slovenském a Moravském krasu.

Můžete být trochu konkrétnější?

Plánujeme výrobu dvanáctidílného průvodce po objektech a památkách spojených s kulturním dědictvím. Šest dvacetiminutových filmů vznikne na Slovensku a šest u nás na Moravě. Při jejich tvorbě se zaměříme na tradiční a lidová řemesla, dále například na vinohradnictví, vinařství a tradiční zemědělství. Zajímavá je místní gastronomie a její speciality. Nezapomeneme na legendy a zajímavé etapy místní historie, ani na zvyky a tradiční slavnosti. Nedílnou součástí filmů budou odkazy na známé i méně známé historické památky a architekturu.

Tady jistě najdou uplatnění i regionální výrobky.

Samozřejmě. Velkou akcí, kterou společně připravujeme, bude festival s názvem Kras – naše společné dědictví. Uskuteční se příští rok. V jeho rámci představíme už realizované prvky našeho projektu a současně na něm obě akční skupiny představí své kulturní specifika. A právě tady budou mít své slovo regionální produkty. K nim ze slovenské strany patří vinařství nebo například výroba těstovin.

Součástí dvoudenního festivalu budou i přednášky a workshopy o kulturním dědictví a kulturních hodnotách. Dále výlety k jednotlivým památkovým objektům a také k regionálním výrobcům.

Návštěvníci budou mít možnost ochutnat a porovnat výrobky z různých oblastí. Proběhne i mezinárodní soutěž o nejlepší tradiční výrobek.

Je zřejmé, že projekt bude mít široký záběr. Co ještě můžeme čekat?

Budou to například vzdělávací semináře na téma Archeologické a historické památky a regionální gastronomie v krasových oblastech a tvorba produktů venkovského cestovního ruchu.

Předpokládáme, že se do projektu zapojí i maďarská MAS Borsod-Torna-Gömör Egyesület, působící v maďarském národním parku Agtellek. (ama)

Moravský kras: Větrné mlýny

V regionu MAS Moravský kras se v rámci projektu spolupráce Leader Moravská brána do Evropy - mapování a studie obnovy technicko-historických památek na venkově mapovali dochované památky související s hospodářskou výrobou. Ve čtyřiapadesáti obcích bylo podchyceno přibližně sto dvacet objektů. Práce začaly v říjnu loňského roku a skončily letos v březnu. Zdrojem informací byla zejména dostupná regionální historická literatura, místní historikové a pamětníci, staré mapy a další dokumenty.

Součástí práce bylo i ověřování existence objektů v terénu. Popisy lokalit byly zaznamenány do mapovacích listů. Ty obsahují evidenční číslo, typ objektu, název, katastrální území, státní ochranu, vznik, historii, současný stav a navrhované možnosti využití. Výsledkem je databáze objektů se stručnou charakteristikou. Lokalizace jsme zanesli prostřednictvím GIS do mapové vrstvy, v databázi je možné dohledat typ a název objektu, jeho evidenční číslo a samozřejmě i vesnici k níž patří.

Nejvíce bylo v regionu nalezeno vodních mlýnů - celkem devětadvacet. Ty tvoří jednu čtvrtinu všech technicko-his-

torických památek. Většina objektů je v soukromém vlastnictví a jejich majitelé jsou těžko dostupní, stejně jako materiály k historii objektů. Nebylo možné v rámci rozsahu této studie zjistit podrobnosti o těchto stavbách. Navrhujeme zpracování studie Historie vodních mlýnů, která by čerpala z dostupných archivních pramenů a poskytla prostor pro kontaktování a následnou práci s majiteli objektů.

Dalšími významnými objekty jsou pozůstatky po těžbě a zpracování železných rud. Toto odvětví je v regionu Moravského krasu poměrně dobře zmapované. Naše studie byla ovšem limitována rozsahem katastrálních území spadajících pod MAS Moravský kras. Proto jsou ve studii uvedeny pouze některé lokality, a to zejména těžební. Železářské hutě se již nacházejí mimo území MAS Moravský kras. Při dalších studiích využitelnosti památek v cestovním ruchu by neměly být opomíjeny, protože k historii regionu neodmyslitelně patří.

Těžba a zpracování vápence – to je další odvětví, které patří k regionu. Navrhujeme zpracovat studii Historie vápenictví na Dražanské vrchovině a v Moravském krasu. Na základě toho zpracovat publikaci a vytvořit interpretační plán. (mh)

Poodří: Hospodářské dvory

Současně s aktivitami partnerských MAS probíhá mapování technicko-historických památek na venkově i v regionu Poodří. Oblast nyní tvoří dvaadvacet obcí.

Území charakterizují především technické památky svázané se zemědělskými provozy a dalším zpracováním jejich produktů. Poměrně hojně se v Poodří dochovaly hospodářské dvory. Šlo o víceúčelové stavby vybudované jako hospodářské zázemí místního či vzdáleného aristokratického sídla. Součástí těchto tzv. Meierhofů byly stodoly, sýpky, stáje, kraviny, ovčiny, svince, pivovary, palírny a ubytovací prostory. Tyto soubory se v Poodří dochovaly ve větším rozsahu v barokní podobě.

Další početnou skupinou památek dochovaných v Poodří jsou větrné mlýny, jejich počet na Novojičínsku několikanásobně totiž přesahoval obvyklý průměr. Nejčastěji šlo o dřevěné stavby německého nebo beraního typu, vzniklé v průběhu 18. a 19. století.

Strukturu dochovaného fondu historických staveb svázaných s technickým

nebo zemědělským využitím, doplňují stavby spjaté s historickými komunikacemi, v pravěku a starověku s jantarovou stezkou, v raném novověku s poštovními trasami a v pokročilém novověku s trasováním Severní dráhy Ferdinandovy.

Lze tedy říci, že základní fond dochovaných technických památek tvoří v Poodří především stavby agrárního charakteru a budovy spjaté s dopravou v minulosti. (la)

Litovelsko: Staré cesty

Také v regionu Moravská cesta (Litovelsko - Pomoraví) byl ukončen terénní průzkum technicko-historických památek. Týkal se devatenácti obcí regionu Litovelsko včetně města Litovle.

Souběžně s mapováním vznikala fotografická dokumentace památek. Při průzkumu se autor setkal s pamětníky, současnými majiteli objektů i s vedením obcí. Při studiu literatury a pramenů vznikaly archivní rešerše dostupných pramenů. Jedním z podkladů pro pátrání byly také historické mapy.

Cílem projektu je využití podkladů pro propagaci regionu, využití vybraných objektů pro cestovní ruch a také seznámení veřejnosti regionu s místními památkami.

Při průzkumu bylo nalezeno mnoho zajímavého. Mezi nejvýznamnější patří dopravní stavby, jako staré cesty a kamenné mosty. Velmi pěkným dokladem toho je zachovaná část staré císařské silnice mezi Sobáčovem a Měnikem z dvacátých let 19. století. Další soubor

tvoří doklady o těžbě a zpracování vápna na Bouzovsku.

Pro region je typická zemědělská výroba, která byla v minulosti soustředěná do vrchnostenských panských dvorů, které ještě dnes často slouží původnímu účelu.

V dalším souboru byly v rámci vojenských staveb a opevnění dokumentovány hradby městského opevnění Litovle, stavby šesti zemanských tvrzí a také dva pevnostní fortý v Křelově, které patřily do soustavy opevnění fortové pevnosti Olomouc.

Velmi zajímavý je soubor vodních staveb, jako jsou vodní mlýny a náhony, jezy, regulace vodních toků a další. Pro Litovelsko jsou typické celé soustavy vodních mlýnů na jednom náhonu. Další okruh tvoří mlýny v povodí Třebůvky na Bouzovsku. Celkem bylo v regionu třidvacet vodních mlýnů, některé byly doplněny také pilou.

Mimo drobné technické stavby vesnického charakteru, jako jsou kovářny, sýp-

ky, statky se stodolami a podobně, autora zaujaly rovněž některé pěkné stavby hašičských zbrojnic. Pro region tak typická hanácká žudra se do dnešní doby uchovávala jen dvě v Příkazích. Naopak prakticky zmizely staré cihelny a nedochovaly se žádné rozhledny.

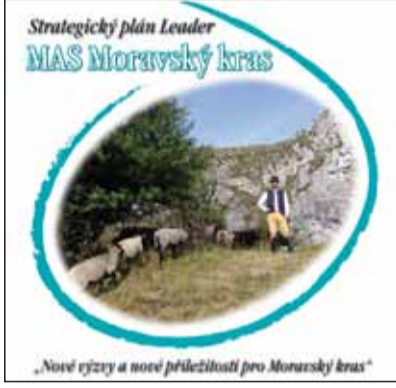
Po dohodě s majiteli budou vybrány technicko-historické památky vhodné pro budoucí využití v rámci cestovního ruchu. (jk)

Strategický plán Leader: Rok třetí

Využijte příležitost žádat u MAS o dotaci!

Místní akční skupina MAS Moravský kras připravuje na srpen vyhlášení již 6. výzvy programu LEADER pro projekty místních žadatelů.

Způsobitelné výdaje projektu je možné realizovat od doby registrace projektů na Regionálním odboru (RO) SZIF v Brně. Předpokládaný nejzazší termín registrace je 26. říjen v rámci 14. kola příjmu žádostí Programu rozvoje venkova. Délka realizace projektu je maximálně 24 měsíců od podpisu Dohody o poskytnutí dotace.

Výběr projektů bude založen na principu soutěže mezi předloženými žádostmi. Budou vybrány projekty, které dosáhnou nejlepšího hodnocení. Počet podpořených projektů bude limitován výši

alokace na danou Fichi. Pokud nebude pro jednu Fichi dosažena výše stanovené alokace, budou finanční prostředky převedeny na projekty pro další Fiche. Předpokládaná výše alokace pro 6. výzvu je devět milionů korun. Vyhlášeny budou Fiche 2, 3, 5, 8 a 9.

Fiche 2 Příležitost pro dědictví

Fiche je určena na akce k ochraně kulturního dědictví a obnově místních tradic. Podporí investice spojené s udržováním, obnovou a zhodnocováním nebo využitím kulturního dědictví, jako například kulturních památek, památkově významných území, kulturních prvků vesnic a venkovské krajiny, včetně historických parků, historických zahrad a alejí. Dále bude podporováno budování nových stálých výstavních expozic a muzeí s vazbou na místní historii, zajímavosti, kulturní a umělecké aktivity a tradiční lidovou kulturu.

Fiche 3 Příležitost pro poznání

Fiche je určena na vybudování rekreační infrastruktury pro malokapacitní ubytování, včetně stravování a rekreačních zařízení (koupaliště a plovárny pro veřejné využití, tomu odpovídajícího

zázemí, hřiště, jízdnárny a jiná rekreační zařízení). Podporováno bude také zajištění dalších doprovodných sportovních služeb pro pěší turistiku, vodáctví a lyžování, včetně využití zvířat v rámci

cestovního ruchu a nákupu a výsadby doprovodné zeleně. Z dlouhodobějšího hlediska přispěje k vytvoření ucelených funkčních celků, které umožní vytvářet komplexní nabídku turistických produktů zaměřených na jednotlivé cílové skupiny.

Fiche 5 Příležitost pro podnikání

Fiche je zaměřena na podporu zakládání nových a rozvoj existujících podniků nejmenší velikosti – mikropodniků, včetně nových živností v oblasti výroby,

zpracování a služeb. Cílem opatření je především vytváření nových pracovních míst a rozvoj hospodářské struktury nezemědělských aktivit. Podporovány budou projekty se zaměřením na doplňkovou a řemeslnou výrobu mimo zemědělskou výrobu, a to především s využitím místních zdrojů.

Fiche 8 Příležitost pro lesy

Fiche je určena na podporu činností vedoucích k usměrňování návštěvnosti lesa a bezpečnosti jeho návštěvníků, v jehož rámci budou podporovány zejména výstavby, rekonstrukce a modernizace cest sloužících jako stezky pro turisty do šířky dvou metrů, cyklostezky a objekty na nich pro zajištění bezpečnosti návštěvníků, např. mostky, zábradlí, parkovací místa, odpočinková stanoviště, přístřešky, informační tabule, lesní studánky apod.

Fiche 9 Příležitost pro farmáře

Fiche je zaměřena na podporu investic do zemědělských staveb a technologií určených pro živočišnou výrobu (podpora se týká chovu skotu, prasat, ovců, koz, koní, drůbeže a včel) a pro rostlinnou výrobu. Fiche je dále zaměřena na uvádění souvisejících produktů prvovýroby na trh a využití a zpracování biomasy pro vlastní potřebu.

MAS podpořila projekty za téměř tři a půl milionu korun

Místní akční skupina MAS Moravský kras o.s. rozhodla o rozdělení dalších téměř tři a půl milionu korun z programu Leader pro místní žadatele z regionu. Ve své páté výzvě vybrala k podpoře všechny předložené projekty.

Největší zájem byl o pěší trasy, kam byly podány čtyři žádosti o dotaci. Podporu získají projekty ze Senetářova, Kotvrdovic, Ježkovic a občanského sdružení Barvínek. Projekt posledního žadatele - Naučná stezka Rakovečským

návštěvník bud' spustí sekvenci z multimediálního průvodce, nebo si pomocí čarovného kódu stáhne informace do mobilu. Zároveň bude textové verze těchto informací vydána i jako publikace s názvem Průvodce naučnou stezkou, kterou budou moci využít „netechnický“ zdatní návštěvníci. Pro rodiny s dětmi budou připraveny i „rodinné“ pracovní listy. Takto komplexně ještě v regionu MAS Moravský kras naučná stezka řešena nebyla.

V oblasti modernizace zemědělských podniků získal podporu projekt Evy Sedlákové Výstavba skladů pro krmiva a techniku na rodinné kozi farmě Šošůvka a projekt Pštroší farmy s.r.o. Rekonstrukce stáje a seníku pro hospodářská zvířata v Holešíně.

MAS podpořila také dva projekty zaměřené na zakládání a rozvoj mikropodniků. Pořízeno bude vybavení keramické dílny v Ježkovicích a vybavení pro jezdecký areál v Řícmanicích.

Projekty 5. výzvy vybírala výběrová komise MAS Moravský kras 14. června a následně je schválil Programový výbor 16. června.

MAS Moravský kras bude až do roku 2013 rozdělovat ročně přibližně deset milionů korun pro místní projekty v evropském programu Leader, který řídí ministerstvo zemědělství. Území MAS tvoří 54 obcí v Jihomoravském a Olomouckém kraji v mikroregionech Moravský kras, Drahanská vrchovina, Časnýň, Černohostsko a Protivanovsko. Podle počtu obcí je největší místní akční skupinou na celé jižní Moravě.

údolím - uplatňuje inovační přístupy zejména v metodách interpretace místního dědictví. Návštěvník bude moci získat informace o území využít jak tradiční informační tabule, tak i nové technologie tzv. multimediálního průvodce či služeb vlastního telefonu. V terénu se tak budou vyskytovat i tzv. informační body. Tím budou jenom místa označená v terénu (znak stezky na kamenu), u kterého si

Vize 2014: Leader do všech programů

Mezinárodní dvoudenní LEADER-FEST hostil letos Štamberk na Novojičínku. V úterý 17. a ve středu 18. května akci v malebném městečku Moravskoslezského kraje uspořádalo Krajské sdružení NS MAS ČR.

Leaderfest měl za úkol představit veřejnosti, jak funguje evropský program Leader, jenž pomáhá především rozvoji venkova. Součástí akce byla konference o budoucnosti tohoto programu, prezentace, kde měli lidé možnost vidět výsledky podnikatelů podpořených z programů Leader i prezentace úspěšných projektů. Po celodenní úterní prezentaci projektů, aktivit a příkladů dobré praxe se ve středu zástupci evropského venkova věnovali budoucnosti programu a metodám Leader jako součásti společné zemědělské politiky Evropské unie. Zástupci Národní sítě Místních akčních skupin České republiky představili svůj Národní strategický plán LEADER 2014+ jako strategický poziční dokument, tematicky a časově zaměřený na uplatnění metody Leader v rozvoji venkova v období po roce 2013. Plán účastníci konference na závěrečném jednání schválili.

Program Leader nebyl během celé své existence nikdy „významným“ pro-

gramem s ohledem na ostatní programy a iniciativy politik financovaných EU. Prokázal však, že místní partnerství je nejvhodnějším nástrojem spojujícím široké zapojení místních občanů „zdola nahoru“ s decentralizovanou podporou „shora dolů“ a s financováním z regionálních a národních programů.

„V plánovacím období 2014–2020 proto navrhuje, aby se metoda Leader stala součástí všech operačních programů, které budou realizovat své cíle ve venkovském prostoru, a aby tyto programy začlenily místní akční skupiny jako nedílnou součást své implementační struktury jako efektivního zástupce venkovských společenství,“ řekl předseda Národní sítě místních akčních skupin František Winter.

Meziúzemní spolupráce a vytváření sítě poskytlý místnímu rozvoji ve venkovských oblastech od počátku evropský rozměr a takový měl i letošní LEADER-FEST. Štamberk je pro LEADERfest místo jako stvořené. „Vždyť jsme nechťeli hovořit jen o programu Leader, o práci. V názvu akce je také festival, a to znamená i zábavu, radost a veselí,“ řekl hlavní iniciátor a organizátor akce Jiří Krist, předseda MAS Opavsko.

Země živitelka 2011

Národní síť místních akčních skupin i Spolek pro obnovu venkova se také letos objeví na výstavě Země živitelka, která se uskuteční již po osmáticáté v týdnu od 25. do 30. srpna v Českých Budějovicích. Součástí programu, na němž se budou obě organizace podílet, bude i tradiční Večer venkova, na kterém vystoupí hudební skupina K.M.Č. z MAS Šumperský venkov. Chybět nebude ani seminář věnovaný venkovu.

Prezentace spojené s venkovem naleznou návštěvníci výstaviště opět v pavilonu R1 a tentokrát také v pavilonu R3. Zde budou mít své stánky kromě Celostátní sítě venkova, Ministerstva pro místní rozvoj, Spolku pro obnovu venkova a národních sítí MAS z České i Slovenské republiky také koordinátoři jednotlivých regionálních značek. Další propagační stánky budou umístěny na venkovních plochách (309 a 310 kolem pavilonu R1). MAS Moravský kras nebude ani letos v Českých Budějovicích chybět. Přijďte se podívat i vy.

„K rozmištění expozice MAS využijeme pavilon R1 a část pavilonu R3. V R1 chceme strukturovaně umístit MAS podle krajů, ale není problém partnerské MAS umístit vedle sebe,“ zvažují ještě organizátoři. Novinkou bude i to, že v pavilonu R3 vznikne prostor pro MAS Slovenské republiky.

Pavilon R3 bude sloužit také k prezentaci regionálních značek, bude zde umístěno až dvanáct stánků, na kterých je možno prodávat řemeslné výrobky a regionální produkty pod podmínkou splnění hygienických požadavků na daný produkt.

Valná hromada ve Křtinách

Valná hromada Národní sítě Místních akčních skupin ČR, o. s. se uskutečnila 17. března 2011 v obci Křtiny. Národní síť MAS delegovala na valné hromadě nový třináctičlenný výbor ze zástupců krajů a kromě předsedy zvolila i čtyři místopředsedy, kteří budou „velet“ jednotlivým pracovním skupinám. Primárním úkolem pro rok 2011 je profesionalizace sítě a propagace metody LEADER pro širokou veřejnost i zástupce na rozhodovacích pozicích ve veřejné správě. NS MAS má sedmibodový plán: 1) Snižování administrativní zátěže žadatelů v PRV; 2) Podpora částečně podpořených a nepodpořených MAS; 3) Podpora spolupráce krajů s MAS; 4) Budoucnost MAS po roce 2013; 5) Uplatňování metody LEADER v dalších tematických směrech; 6) Nezaměstnanost; 7) Posílení pozice NS MAS.

Předsedou Národní sítě místních akčních skupin bude i v následujících dvou letech František Winter. Předseda MAS Horní Pomoraví obhájil na valné hromadě již podruhé mandát předsedy sítě všech místních akčních skupin v ČR.

Příklad regulace: maximální výška domů byla stanovena tak, aby se i maminky z posledního patra dovolali na děti hrající si na veřejném prostranství.

Inspirujte se v Německu

Je možné ovlivnit energetickou efektivnost v plánovací fázi výstavby? V Německu ano. Přinášíme několik příkladů.

Město Münster je vlastníkem velké řady pozemků a chce hrát hlavní roli v jejich prodeji. K tomu využívá zejména velmi podrobně zpracované územní plány s řadou regulací a také smlouvy o prodeji půdy, které určují pravidla pro její nové využití či zastavění.

Město Frankfurt je vlastníkem rozsáhlého bytového fondu. Vedení města se rozhodlo, že na příkladu mnoha vzorových projektů bude demonstrovat, jak je možné budovat nízkoenergetické domy a tak stimulovat trh.

Město Freiburg má silnou „ekologickou“ vizi a v závislosti na ní má stanoveno několik stěžejních cílů, od nichž se pak odvíjejí všechna další opatření. Mimo jiné se tam rozhodli zbudovat úplně novou část města. Projekt si kladl

za cíl vybudovat modelovou čtvrť splňující vysoké ekologické, ekonomické, kulturní a sociální standardy. Čtvrť byla založena na místě bývalých francouzských kasáren v roce 1992 a dokončena v roce 2006. Nyní tam bydlí přes pět tisíc obyvatel. Čtvrť Vauban je příkladem plánování a budování nových zastavěných území v souladu s myšlenkami udržitelného rozvoje. A jak tato čtvrť vypadá a jaké nástroje byly při jejím plánování využity? To si můžete podrobně přečíst na webových stránkách Ekoinfocentra MAS Moravský kras: <http://www.mas-moravsky-kras.cz/freiburg/>.

Zda je možné podobné postupy využít i v České republice, to v současnosti zkoumá MAS. Během léta 2011 vydá publikaci, kde bude zejména zhodnoceno, do jaké míry a jakými nástroji mohou obce ovlivnit podobu budoucí výstavby. (mh)

V regionu nás učí plánovat němečtí experti

MAS Moravský kras o.s. podnikla první kroky v rámci přenosu německých zkušeností s postupy v územním plánování, které vedou k vyšší energetické efektivnosti výstavby.

MAS a přidělený odborník z Německa - Christiane von Knorre z architektonické kanceláře Auraplan, nabídli místním obcím aktivní spolupráci na přípravě regulačního plánu či doplnění územního plánu, zejména pak návrhy konkrétních řešení spojených s úsporami energie.

Z šestapadesáti obcí na území MAS

jsmo vybrali dvě: Rájec-Jestřebí a Říčmanice. Na základě následných konzultací zastupitelstvo Rájec-Jestřebí v červnu 2010 přijalo doporučení, jejichž dodržení je čistě dobrovolné a která budou předávána stavebníkům spolu s územně-plánovacími informacemi. Tato doporučení se prozatím týkají výstavby v území „U Trati“. V prosinci loňského roku Christiane von Knorre osobně navštívila obě vesnice a společně jsme se dohodli na dalším postupu. Zajímavé je zejména další řešení situace

v Rájci-Jestřebí, kde se připravuje analýza německé právní úpravy dědičného práva stavby a možnosti jejího využití v českém právním řádu.

Pro jednotlivé domy jsou také vytvářeny matematické modely objektů a různé možnosti řešení obalových konstrukcí. Odborníci z poradenské společnosti EkoWATT dále navrhnou skladbu hlavních konstrukcí (stěny, strop/střecha, podlaha, okna) a požadavky na jejich tepelně-izolační schopnosti. Dále budou navrženy čtyři různé kombinace vytápění, větrání a přípravy teplé vody. Pro jednotlivé varianty je potom připraveno srovnání z hlediska investičních nákladů, provozních nákladů na získávání a spotřebu energií, průběhu cash-flow (se započítáním předpokládaného růstu cen energií a časové hodnoty peněz) a také stanovení rizik realizace jednotlivých variant. Toto srovnání umožňuje výběr optimální varianty řešení z hlediska energetické bilance budovy i z hlediska návratnosti investice a optimalizace provozních nákladů.

V Říčmanicích nejsou výstupy projektu tak rozsáhlé, protože obec nevláští žádné stavební pozemky. MAS proto pouze jedná se soukromými vlastníky pozemků o možnosti zapojení do přípravy zástavbové studie.

V současné době připravujeme vydání materiálů se získanými zkušenostmi z těchto aktivit. V brožurách budou vyhodnoceny možnosti obcí, jak se pokusit ovlivnit budoucí výstavbu. (mh)

Máte přebytek pilin nebo slámy? Investujte do peletovací linky!

Investice do zařízení na výrobu tvarovaných biopaliv (pelet, briket) začíná v posledním období velký rozmach. Je podmíněn zvyšující se poptávkou po těchto palivech v okolních vyspělejších státech – Rakousku a Německu, ale v posledních měsících i na tuzemském trhu. Ceny pelet se pohybují přibližně od 5 000 do 5 500 korun za tunu včetně DPH. Cena pelet má ovšem výrazně sezónní charakter. Výrazně roste v období před topnou sezónou, naopak řada dodavatelů snižuje cenu v jarním období.

Energie z biomasy má ještě další výhodu: peníze, které by jinak odplynuly do kapes energetických gigantů, zůstanou v regionu. Palivové dříví (natož sláma) se až na výjimky nevyplácí převážet moc daleko. Zpracování paliva přináší také pracovní příležitosti na venkově.

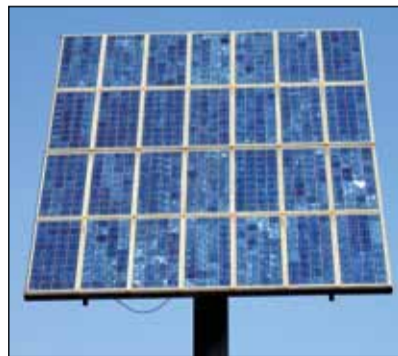
Nejdůležitějším kritériem pro realizaci těchto projektů je nalezení zdrojů surovin se stabilní dodávkou. Ideálním zdrojem jsou proto odpady z výroby ve dřevozpracujících podnicích, kde

jsou vstupními surovinami pro peletovací technologie piliny a jemná štepka. Zemědělci se mohou pustit do výroby rostlinných pelet, kde jsou vstupními surovinami obilí nebo sláma, případně rychle rostoucí dřeviny. Vzhledem k charakteru všech uvedených vstupních surovin není vhodné materiál přepravovat na velkou vzdálenost. Je proto účelné umístit linky poblíž těchto zdrojů a využít pomoci dopravníků.

Velká výzva pro malý region

MAS Moravský kras připravuje soubor aktivit, jejichž prostřednictvím chceme v regionu zlepšit podmínky pro využívání lokálních obnovitelných zdrojů energie (např. biomasy) a pro zvýšení energetických úspor (např. zateplování domů). Jestli se to podaří, sníží se nejen znečišťování ovzduší skleníkovými plyny, ale domácnosti i obce ušetří část výdajů za energie a sníží se závislost

našeho regionu na čím dál více drahých fosilních palivech (uhlí, koksu a zemního plynu). Můžeme tak posílit místní ekonomiku, protože ušetřené peníze za energii zůstanou v regionu. Zateplování budov ve větším rozsahu a uplatňování nových technologií pro využití obnovitelných zdrojů energie může zase vytvořit nová

Zdroj: www.sxc.hu

pracovní místa. Náš region se navíc může stát inspirací pro další venkovské oblasti v České republice s obdobnými podmínkami a potřebami.

Zjistíme, kolik energie spotřebujeme v našem regionu na výrobu elektrické energie a tepla a jaké množství emisí tato spotřeba přináší. Můžeme si tak jasně vyčísřit náš příspěvek ke zvyšování obsahu skleníkových plynů v atmosféře. Zjistíme, jakých úspor je možné v našem regionu dosáhnout na vytápění, ohřev TUV, ve spotřebě elektřiny. Můžeme si tak jasně vyčísřit i investice do těchto úspor a případné ekonomické zisky, které nám tyto úspory přinesou. Zjistíme, jaké obnovitelné zdroje jsou v našem regionu využitelné a jakým způsobem. Díky tomu můžeme vytvořit přehled technologií a investic, které budou v našem regionu preferovány a podporovány – např. při povolování staveb nebo vytváření systémů finanční podpory ze strany MAS Moravský kras a programu LEADER. Zjistíme, zda je možné v našem regionu zapojit do energetického systému místní zdroje energie a jaká jsou vhodná technologická řešení. Zjistíme tak, kde je možné, aby byl náš region méně závislý na vzdálených,

půl milionu korun. Dotace na nákup briketovací linky jsou v gesci ministerstva zemědělství a tyto investice jsou podporovány (40-60%) v rámci několika opatření Programu rozvoje venkova. Opatření Modernizace zemědělských podniků a Podpora zakládání podniků a jejich rozvoje (pro mikropodniky) podporuje nákup linek, jejichž produkty využije zemědělec jen pro podporu své vlastní výroby, například vytápění objektů. Opatření s názvem Diverzifikace činnosti nezemědělské povahy pak umožňuje i další prodej pelet či briket. Jak postupovat v případě, že chcete dotaci získat, se dozvíte v našem Ekoinfocentru. Žádost je možné podat začátkem září u nás nebo v říjnu přímo do Programu rozvoje venkova. (mh)

centrálně řízených zdrojích využívajících zejména neobnovitelné zdroje. Aby se nám podařilo získat co nejpresnější informace o možnostech regionu a následně vše dobře naplánovat, potřebujeme pomoc místních lidí. Můžete, se stát členem pracovní skupiny, pomáhat sbírat důležité údaje, pomáhat s osvětou veřejnosti, povědět o projektu svým známým, pomoci nám najít někoho, kdo chce pracovat s obnovitelnými zdroji energie. Podrobnější informace získáte u Marie Horákové, koordinátorky projektu. Sloup 221, 679 12 Sloup, tel. 733 370 300 e-mail: horakovam@mas-moravsky-kras.cz, www.mas-moravsky-kras.cz/energyregion. (mh)

Zdroj: www.sxc.hu